વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, અષાઢ વદ-૧૩, શુક્રવાર, તા. ૮-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૧, ૧૦-૧૨, પ્રવચન નં. ૧

હે જીવ! તુજે કહીં ન રુચતા હો તો અપના ઉપયોગ પલટ દે ઔર આત્મામેં રુચિ લગા. આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ. આત્મામેં આનંદ ભરા હૈ; વહાં અવશ્ય રુચેગા. જગતમં કહીં રુચે ઐસા નહીં હૈ પરંતુ એક આત્મામેં અવશ્ય રુચે ઐસા હૈ. ઈસલિયે તૂ આત્મામેં રુચિ લગા. ૧.

..ઘણાંને એવો વિચાર થયો કે આ વાંચવું. બ્ર. બહેનો છે. બેન રાત્રે બોલ્યા હશે તો દિકરીઓએ લખી લીધેલું. એ આ બહાર આવ્યું. જરી પ્રેમથી સાંભળવા જેવું છે. બેનના વચન છે એટલે અનુભવમાંથી નિકળેલા છે. આનંદનો અનુભવ-અનુભૂતિ. શરત, એક શરત.

'**હે જીવ!**' છે ને પહેલો? '**હે જીવ!**' પહેલો જ બોલ. '**તુજે કહીં ન રુચતા હો તો...**' યહ શર્ત. '**તુજે કહીં ન રુચતા હો તો...**' યહ શર્ત. યદિ કહીં ભી પરપદાર્થમેં રુચે અથવા પુણ્ય ઔર પાપકે ભાવ, વહ રુચેગા તો આત્મા નહીં રુચેગા. આહા..! જિસને... ઈસલિયે પહલા શબ્દ પડા હૈ। '**તુજે કહીં ન રુચતા હો તો...**' યહ શર્ત. આહા..હા...! ઈચ્છત, કીર્તિ, પૈસા, લક્ષ્મી, ઈચ્છત ઔર પુણ્ય એવં પાપ દોનોં ભાવ, વહ ભી તુજે નહીં રુચતે હો તો. આહા..હા..! હમારી કાઠિયાવાડી ભાષા-

તને ગમતુ ન હોય તો. યહ શબ્દ હૈ. '**ન રુચતા હો તો અપના ઉપયોગ પલટ દે...**' આહા..હા..! અંતર સ્વભાવસે વિપરીત સબ ચીજ, તીર્થંકર પરમાત્મા ભી, પરકે ઉપર લક્ષ્ય જાનેસે રાગ હી હોતા હૈ. ભગવાનકે ઉપર લક્ષ્ય જાતા હૈ તો રાગ હી હોતા હૈ. કહીં ન રુચતા હો તો રુચિ પલટ દે. આહા..હા...! અપના ઉપયોગ...

જિસ ઉપયોગમેં આત્મા પકડમેં નહીં આતા હૈ તો સમજના કિ વહ ઉપયોગ સ્થૂલ હૈ. આહા..હા..! અંદર જિસ ઉપયોગમેં આત્મા પકડમેં નહીં આતા, વહ મોટા ઉપયોગ હૈ-વહ સ્થૂલ ઉપયોગ હૈ. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, યહ તો મૂલકી અન્દરકી બાતેં હૈ. ઈસલિયે તુજે અન્દર આત્મામેં જાના હો તો ઉપયોગકો પલટ, ઉપયોગકો પલટ દે. ઐસે જો ઉપયોગ પરમેં હૈ, એક ઓર ભગવાન આત્મા ઔર એક ઓર લોકાલોક. પાંચ પરમેશ્વરકી ઓર ભી રુચિ ઔર રાગ હૈ તો અપની ઓર ઉપયોગ નહીં પલટેગા. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ.

ભગવાન આત્મા સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ, સત્ જ્ઞાન ઔર આનંદ સ્વરૂપ. વહીં તેરે ઉપયોગકો પલટ દે ઔર આત્મામેં રુચિ લગા. યહ કરના હૈ. છ ઢાલામેં આતા હૈ. 'લાખ બાતકી બાત...' આતા હૈ ન? 'નિશ્ચય ઉર આણો, છોડી જગત દ્વંદ્વ ફંદ, નિજ આતમ ધ્યાવો.' યહ છ ઢાલામેં આતા હૈ. યહ એક ટૂકડા બસ હૈ. લાક બાતકી બાત, ક્રોડ બાતકી બાત નિશ્ચય ઉર આણો. છોડી જગત દ્વંદ્વ ફંદ, દ્વૈતપના ભી છોડ દે. આહા..હા..! અંદર આત્મા મૈં હૂં ઔર યહ રાગ હૈ, ઐસા દ્વૈત ભી છોડ દે. દ્વૈતપના છોડ દે ઔર આત્માકી રુચિ કરકે અંદર જા. અંદર આત્મામેં પ્રવેશ કર. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! મુદ્દેકી રકમકી બાત હૈ. બાકી અનંત બૈર ગ્યારહ અંગ ભી અનંત બૈર ધારણ કિયા. એક અંગર ૧૮ હજાર પદ. ઔર એક-એક પદમેં ૫૧ ક્રોડ શ્લોક. ૫૧ ક્રોડ શ્લોક. આહા..હા..! ઐસા ગ્યારહ અંગ ભી ધારણ કિયા. પરંતુ રુચિ જો અંતર્મુખ ચાહિયે વહ નહીં થી. બાહરમેં કહીં ન કહીં ઉસકા અટકના હોતા હૈ. યદિ અટકના નહીં હો તો અન્દર ગયે બિના રહે નહીં. આહા..હા..! યહ ખોજ નિકાલના ચાહિયે કિ મેરા કહાં રુકના હોતા હૈ? મૈં કહાં રુચિ કરતા હૂં?

યહ કહતે હૈં. '**આત્મામેં રુચિ લગા.**' આહા..હા..! સબ છોડ દે. પુણ્ય, દયા, દાન, વ્યવહાર રત્નત્રયકે વિકલ્પકો ભી છોડ દે. ક્યોંકિ ઉસમેં આત્મા નહીં હૈ, વહ તો અનાત્મા હૈ. આત્મામેં ઉપયોગ લગા દે. વહ તો રાગ બિનાકા ઉપયોગ હુઆ. આહા..હા..! કરના યહ હૈ. બાકી લાખ બાત કોઈ ભી હો. '**આત્મામેં રુચિ લગા. આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ.**' પહલા શબ્દ ઐસા કહા કિ આત્મામેં રુચિ લગા. ક્યોં? કિ '**આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ.**' આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ. આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ. અતીન્દ્રિય

આનંદ અંદર પડા હૈ. અસંખ્ય પ્રદેશમેં સર્વાંગ આનંદ (ભરા હૈ). આહા..હા..! **'આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ.'** યહ શર્ત. ઐસે આત્મામેં રુચિ લગા દે. સમજમેં આયા? ભાષા સાદી હૈ. ભાવ ગંભીર હૈ.

પહલે કહા ન? **'તુજે કહીં ન રુચતા હો તો...'** કહીં ન રુચે તો. આહા..હા..! આત્માકે સિવા કહીં ભી ન રુચતા હો તો અપનેમેં રુચિ લગા દે. ઔર અપનેમેં રુચિ લગા દે (ક્યોંકિ) આત્મામેં રુચિ લગ સકતી હૈ. આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ આત્મા. પુણ્ય ઔર પાપ રુચે ઐસી ચીજ નહીં હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ! આહા..! યહાં તો પ્રભુ કહકર હી સબકો બુલાતે હૈં. ભગવાન હૈ. આત્મા ભગવાન અંદર પૂર્ણાનંદકા નાથ.

'આત્મામેં આનંદ ભરા હૈ,...' દો બાત કી. આત્મામેં રુચિ લગા. ક્યોં? કિ **'આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ.'** આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ, ઉસકા કારણ. આત્મામેં રુચિ લગા દે ઉસકા કારણ કિ **'આત્મામેં આનંદ ભરા હૈ...'** આહા..હા..! અતીન્દ્રિય આનંદકા પિંડ પ્રભુ હૈ. આહા..હા..! કર્મકે સંગસે ભી ભિન્ન હૈ ઔર પુણ્ય-પાપકા વિકલ્પ-ભાવ, ઉસસે ભી ભગવાન અતીન્દ્રિ આનંદકંદ પ્રભુ (ભિન્ન હૈ). ભાષામેં તો દૂસરા ક્યા આવે? ભાવ ઐસી કોઈ ચીજ હૈ કિ અનંત કાલમેં કભી હુઆ નહીં. અનંત બાર... 'મુનિવ્રત ધાર અનંત બૈર ગ્રૈવેયક ઉપજાયો,' દિગંબર મુનિ. દૂસરેકો મુનિ નહીં કહતે. દ્રવ્યલિંગ ભી નહીં હૈ. વસ્ત્રવાલા તો દ્રવ્યલિંગી ભી નહીં હૈ. આહા..હા..! યહ તો વસ્ત્રરહિત દિગંબર અનંત બૈર નૌંવી ગ્રૈવેયક ગયા. નૌંવી ગ્રૈવેયક ગયા ઉસકા પરિણામ કૈસા હોગા? શુક્લલેશ્યા. શુક્લલેશ્યાકે બિના ગ્રૈવેયકમેં જાયે નહીં. આહા..હા..! શુક્લલેશ્યા. ચમડી નિકાલકર નમક ડાલે તો ભી ક્રોધ ન કરે. બાહ્ય ક્ષમા ઉતની હૈ. પરંતુ અંતર આત્મા આનંદકંદ હૈ, ઉસકી ઓર રુચિ નહીં હૈ. બાહરકી સબ સામગ્રીમેં રુચિ. અંતર આનંદકા નાથ પ્રભુ, ઉસ ઓર રુચિ લગા દે. ક્યોંકિ રુચિ લગે (ઐસા હૈ). ક્યોં લગે? કિ વહાં આનંદ હૈ. આહા..હા..!

રાતકો થોડા બોલે થે. યહાં બાલ બ્રહ્મચારી ૬૪ બહને હૈં. ઉનકે નીચે ૬૪ બહને બાલ બ્રહ્મચારી હૈં. કિતની તો ગ્રેજ્યુએટ હૈ, લાખોપતિકી હૈ. ઉસમેં નૌ બહનોંને લિખ લિયા થા. ઉનકે ભાઈ હિંમતભાઈકે હાથ લગા. ફિર યહાં આયા. ઓહો..હો...! ઈન શબ્દોંમેં ગંભીરતા હૈ. અકેલે શબ્દ નહીં હૈ, શબ્દકે પીછે ગૂઢતા હૈ.

તુજે કહીં ન રુચતા હો તો અંતરમેં રુચિ કરે. ક્યોં? કિ વહાં રુચિ કરને લાયક હૈ. ક્યોં? કિ ઉસમેં આનંદ હૈ. આહા..! આહા..હા..! **'આત્મામેં આનંદ ભરા હૈ;...'** પુણ્ય ઔર પાપકા ભાવ હૈ વહ ઝહર હૈ. જિસ ભાવસે તીર્થંકર ગોત્ર બંધે, વહ

ભાવ રાગ હૈ, ઝહર હૈ. આહા..હા...! ભગવંત આત્મા અમૃતસ્વરૂપ હૈ. વહ બંધકા એક ભી અંશ-કારણ નહીં. જો બંધકા કારણ હો વહ રાગ તો ઝહર હૈ. આહા..હા..! ઈસલિયે કહતે હૈં, '**આત્મામેં આનંદ ભરા હૈ...**' પુણ્ય ઔર પાપકે ભાવમેં દુઃખ હૈ.

'**વહાં અવશ્ય રુચેગા.**' પ્રભુ! આત્મામેં આનંદ ભરા હૈ. તુજે વહાં અવશ્ય રુચેગા. આહા..હા..! હૈ? '**વહાં અવશ્ય રુચેગા.**' સબ પરસે રુચિ છોડ. વહાં અંદરમેં અવશ્ય રુચેગા. ભગવાન અંદર આનંદમૂર્તિ પ્રભુ. એક જ્ઞાન પર તૂ ઈસ બાતકો લે કિ કરના તો યહ હૈ, બાકી સબ પુણ્ય હૈ, પુણ્ય. આહા..હા..! જગતમેં કહીં રુચે ઐસા નહીં હૈ. જગતમેં કુછ ભી રુચે ઐસા હૈ નહીં. પુણ્ય ઔર પાપ ભી રુચે ઐસે નહીં હૈ. '**પરંતુ એક આત્મામેં અવશ્ય રુચે ઐસા હૈ.**' દુનિયાકી કોઈ ચીજમેં રુચે ઐસા નહીં હૈ. ક્યોંકિ બાહરમેં લક્ષ્ય જાયે, તીન લોકકે નાથ તીર્થંકર ઔર પરમેશ્વર, પંચ પરમેષ્ઠી પર લક્ષ્ય જાયે તો રાગ હુએ બિના રહતા નહીં. પરદ્રવ્ય પર (લક્ષ્ય) જાયે તો રાગ આતા હી હૈ. સ્વઆશ્રયમેં જાયે તો રાગરહિત હોતા હૈ. દો બાત. યહ સિદ્ધાંત.

સ્વઆશ્રય ભગવાન પરમાત્મસ્વરૂપ આત્મા, ભગવત્સ્વરૂપકા આશ્રય લેનેમેં આનંદ હૈ. ઉસકે સિવા દૂસરા કિસીકા ભી આશ્રય લેને જાયેગા, પંચ પરમેષ્ઠીકા આશ્રય લેને જાયેગા તો ભી રાગ ઔર દુઃખ ઉત્પન્ન હોગા. આહા..હા..! કઠિન બાત હૈ, ભાઈ! યહાં તો જન્મ-મરણ રહિત હોનેકી બાત હૈ. જિસકા જન્મ-મરણ ન મિટે, ઉસને કુછ કિયા નહીં. યહાં તો એક હી બાત હૈ. જિસકે ભવકા નાશ નહીં હુઆ, ઉસને કુછ નહીં કિયા. આહા..હા..! ભવકા નાશ કબ હોતા હૈ? જિસમેં ભવ ઔર ભવકા ભાવ, જિસમેં અભાવ હૈ. આત્મા જો હૈ ઉસમેં ભવ ઔર ભવકા ભાવ, દોનોંકા અભાવ હૈ. આહા..હા..! ઉસ આત્મા પર દૃષ્ટિ ઔર રુચિ કરેગા તો તૂ જરૂર ભવરહિત હોગા. ઔર ભવમેં યદિ રહેગા તો નર્ક ઔર નિગોદ.. આહા..હા..!

આચાર્યને તો વહાં તક કહા, કપડેકા ટૂકડા રખકર મુનિ હૈ, ઐસા માને તો નિગોદમેં જાયેગા. અરે..રે..! આહા..હા..! ક્યોંકિ નવોં તત્ત્વકી ભૂલ હુઈ. ક્યોંકિ ટૂકડા રખા, સંયોગ આયા. છઠ્ઠે ગુણસ્થાનમેં મુનિકો તીન કષાયકા અભાવ હુઆ હો વહાં કપડા હોતા હી નહીં. કપડા આયા તો ઉતના રાગ આયા. મુનિપના રહા નહીં. ઔર રાગકો સંવર માના તો મિથ્યાત્વ હુઆ. વહ હૈ આસ્રવ, આસ્રવકો સંવર માના. વહ સંવર હૈ નહીં. તો સંવરકી ભૂલ, આસ્રવકી ભૂલ, અજીવકી ભૂલ. ઈતના સંયોગ હૈ, વહ રાગકે બિના હોતા નહીં. અજીવકી ભૂલ. ઔર જીવકી ભૂલ. જીવકા આશ્રય ઉતના હો છઠ્ઠે ગુણસ્થાન તક તો ઉસકો વસ્ત્રકા વિકલ્પ હોતા નહીં. સબકી ભૂલ

હુઈ, નવોં તત્ત્વકી. યહ કોઈ સંપ્રદાય નહીં હૈ. યહ તો તીન લોકકે નાથ સર્વજ્ઞદેવ પરમેશ્વર સીમંધરસ્વામી ભગવાન મહાવિદેહમેં વિરાજતે હૈં, વહાં ગયે થે, વહાંસે આયા હૈ. બહન ભી વહાંસે આયી હૈ. થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. સમજમેં આયા? આહા..હા..!

'**એક આત્મામેં અવશ્ય રુચે ઐસા હૈ. ઈસલિયે તૂ આત્મામેં રુચિ લગા.**' આહા..હા..! સબ બાત છોડકર, જાનપના-બાનપના બહુત કરના વહ છોડ દે, ઈસકી રુચિ લગા દે. આહા..હા..! પ્રવચનસારમેં શુરૂઆતમેં આતા હૈ. અમૃતચંદ્રાચાર્ય કહતે હૈં, બસ-અલમ. મુજે વિશેષ જ્ઞાનકી જરૂરત નહીં હૈ. પ્રવચનસારમેં ૩૪ ગાથા. અબ જ્ઞાનકી જરૂરત (નહીં હૈ). રુચિ-દૃષ્ટિ ઔર સ્થિરતા. બસ દો. જ્ઞાન ભલે અલ્પ હો, પરંતુ દૃષ્ટિ પૂરે ભગવાન પર ઔર સ્થિરતા. બસ, અલમ. મુજે કુછ જાનપનેકી જરૂરત નહીં હૈ. ઐસા લિખા હૈ. ટીકા હૈ, પ્રવચનસારમેં ટીકા હૈ. માલૂમ હૈ, સબ દેખા હૈ ન. (સંવત) ૧૯૭૮કી સાલસે શાસ્ત્ર દેખતે હૈં. ૭૮. કિતને સાલ હુએ? ૫૮. ૫૮ વર્ષ હુએ. સબ શાસ્ત્ર (દેખે હૈં). આહા..હા..! '**ઈસલિયે તૂ આત્મામેં રુચિ લગા.**' અબ દૂસરા (બોલ). ભાઈને લિખા હૈ. કિસને લિખા હૈ? કિસીને દિયા હૈ. ઈસકે બાદ ૧૦વાં બોલ પઢના. કિસીને દિયા હૈ. અભી કિસીને પન્ના દિયા થા ન? ઉસમેં લિખા હૈ. પહલા બોલ, ફિર ૧૦વાં. ૧૦વાં બોલ.

હમ સબકો સિદ્ધસ્વરૂપ હી દેખતે હૈં, હમ તો સબકો ચૈતન્ય હી દેખ રહે હૈં. હમ કિન્હીંકો રાગ-દ્વેષવાલે દેખતે હી નહીં. વે અપનેકો ભલે હી ચાહે જૈસા માનતે હોં, પરંતુ જિસે ચૈતન્ય-આત્મા પ્રકાશિત હુઆ ઉસે સબ ચૈતન્યમય હી ભાસિત હોતા હૈ. ૧૦.

'**હમ સબકો સિદ્ધસ્વરૂપ હી દેખતે હૈં.**' ૧૦. આહા..હા..! જિસકી પર્યાયબુદ્ધિ ગઈ, જિસકી પર્યાયબુદ્ધિ, રાગકી રુચિ ગઈ ઉસકો પૂરા આત્મા દૃષ્ટિમેં આયા. ચૈતન્યકા નૂરકા પુર, આનંદકા પુર પ્રભુ, વહ જિસે રુચિમેં સમ્યગ્દર્શનમેં આયા ઉસકો સબ આત્મા ઐસે હૈં, ઐસા દિખતા હૈ. ઉસકી પર્યાયમેં ભૂલ હૈ, ઉસે એક ઓર રખો. પરંતુ આનંદ.. આનંદ.. આનંદ.. સબ ભગવાન હૈ. જિસકી પર્યાયમેંસે, રાગમેંસે રુચિ હટકર અંદર આત્મા પૂર્ણાનંદકા નાથ, ઉસકી જહાં ભેટ હુઈ, તો આત્મા તો વહ હૈ. રાગ યા એક સમયકી પર્યાય ભી આત્મા નહીં. એક સમયકી પર્યાય વ્યવહાર આત્મા હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આયા?

દોપહરકો પઢતે હૈ વહ કૌન-સા શાસ્ત્ર હૈ? નિયમસાર. નિયમસારમેં તો ઐસા

કહા હૈ કિ એક ભી રાગકે અંશમેં દૂસરેકા આશ્રય લેના વહ રાગ હૈ. આત્માકો ઉસસે બિલકૂલ લાભ નહીં હૈ. પરકે આશ્રયમેં આત્માકો બિલકૂલ લાભ નહીં હૈ. શ્રવણસે ભી જ્ઞાન નહીં હોતા હૈ, ઐસા વહાં કહા હૈ. પ્રભુ! જિસમેં જ્ઞાન હૈ ઉસમેંસે જ્ઞાન આતા હૈ કિ વાણીમેંસે? વાણી તો જડ હૈ. ઉસમેંસે જ્ઞાન આતા હૈ? આહા..હા..! કહના થા દૂસરા, આ ગયા દૂસરા.

'**सिद्धस्वरूप ही देखते हैं, हम तो सबको चैतन्य ही देख रहे हैं.**' ક્યોંકિ અપના આત્મા ચૈતન્ય હૈ, ઐસા અપનેકો ભાન હુઆ તો ઉસ દૃષ્ટિસે સબ આત્મા ચૈતન્ય ભગવાન હૈં. આહા..હા..! બંધ અધિકાર હૈ, ઉસમેં આખિરમેં ઔર સર્વવિશુદ્ધજ્ઞાન (અધિકારકે) આખિરમેં, ઔર પરમાત્મપ્રકાશમેં આખિરમેં એક ઐસી બડી બાત લી હૈ કિ સર્વ જીવ મન-વચન-કાયસે રહિત, રાગસે રહિત, તીન શલ્યસે રહિત આનંદકંદ પ્રભુ હૈ. ઐસી સબ જીવકી ભાવના ભા. ઐસા સંસ્કૃત પાઠ હૈ.

મુમુક્ષુ :- દ્રવ્ય સંગ્રહમેં ભી કહા હૈ.

ઉત્તર :- હાં. વહ તો હૈ. યહ તો બડા પાઠ હૈ. યહાં નહીં હૈ. હૈ? બડા પાઠ હૈ. બહુત બડા પાઠ હૈ. પહલે કહા થા ન?

એક બાર હમ સંસારમેં થે. દુકાન (પર બૈઠતે થે). તો માલ લેને હમ વડોદરા ગયે થે. વડોદરાકે પાસ પાલેજ હૈ ન? વહાં હમારી દુકાન થી. અભી લડકા આયા થા ન. દુકાન હૈ ન. બડી દુકાન હૈ. ૧૮ સાલકી ઉમ્ર થી, અભી ૯૧ હુએ. ૯૧. ૧૮ સાલકી ઉમ્રમેં માલ લેને ગયે થે. માલ લેનેકે બાદ રાત્રિમેં નિવૃત્તિ મિલી. અનુસૂયાકા એક નાટક થા. અનુસૂયા, ભરૂચકે પાસ જો નર્મદા હૈ, ઔર અનુસૂયા દોનોં બહને થી. એક બહન કુંવારી થી. કુંવારી સમજે? શાદી નહીં કી થી. ઔર સ્વર્ગમેં જાતી થી. ઉન લોગોંમેં ઐસા હૈ ન, અપુત્રસ્ય નાસ્તિ. અપુત્રસ્ય ગતિ નાસ્તિ. પુત્ર નહીં હો ઉસે ગતિ નહીં મિલતી. ઉન લોગોંમેં હૈ. ઈસલિયે ઉસ બાઈને કહા, મૈં ક્યા કરું? નીચે જા ઔર કિસીસે ભી શાદી કર લે. આહા..હા..! શાદી કી. બાલક હુઆ.

મુજે તો દૂસરા કહના હૈ. હમારેમેં ભાષા હૈ. ઈસમેં તો સિર્ફ અમૃતચંદ્રાચાર્યકી (ટીકા) હૈ. જયસેનાચાર્યકી નહીં હૈ. હૈ? ક્યા કહતે હૈં આચાર્ય મહારાજ? દેખો! મૈંને યહ શબ્દ વહાં નાટકમેં દેખા થા. લડકા હુઆ. ફિર સુલાતે હૈં ન? સુલાતે હૈં. (સંવત) ૧૯૬૪કી સાલ. ૬૪. વહ બાઈ કહતી હૈ, બેટા! તૂ નિર્વિકલ્પ હૈ. બેટા! તૂ ઉદાસીન હૈ. તેરા આસન રાગ નહીં, આસન અંદર આનંદ હૈ. ઉદાસીન.. ઉદાસીન.. ઉદાસીન.. નાથ! તૂ હૈ. આહા..હા..! નાટકમેં ઉન દિનોંમેં ઐસા બોલતે થે. બારહ આનેકી ટિકટ ઔર આપ લોગ જો બોલતે હો ઉસકી પુસ્તિકા દો. દૂસરે બારહ આને

લો. લેકિન આપ ક્યા બોલતે હો, હમેં માલૂમ હોના ચાહિયે. ૬૪ કી બાત હૈ. ચાર બોલ તો યાદ રહ ગયે. નિર્વિકલ્પો અહં. બેટા! તૂ નિર્વિકલ્પ હૈ. શુદ્ધોસિ, બુદ્ધોસિ, ઉદાસીનોસિ. અપનેમેં ભી હૈ. જયસેનાચાર્યકી ટીકામેં બંધ અધિકારકી ટીકામેં આખિરમેં સંસ્કૃતમેં હૈ ઔર સર્વવિશુદ્ધમેં ટીકામેં હૈ ઔર પરમાત્મપ્રકાશ પૂર્ણ હુઆ બાદમેં ટીકામેં હૈ. તીન જગહ હૈ. બહુત બોલ હૈં.

મૈં સહજ શુદ્ધ જ્ઞાન ઔર આનંદ એક સ્વભાવ હૂં. ઉસમેં પાઠ હૈ, સંસ્કૃતમેં. યહ તો ગુજરાતી હૈ. મૈં સહજ શુદ્ધ જ્ઞાન ઔર આનંદ જિસકા એક સ્વભાવ હૈ ઐસા મૈં હૂં. આહા..હા..! તીનમેં લિખા હૈ, સંસ્કૃત ટીકામેં હૈ. થોડે શબ્દ નહીં હૈ, પૂરા લિખા હૈ. મૈં નિર્વિકલ્પ હૂં. ઉદાસીન હૂં. યહ શબ્દ વહાં આયા થા. નિજ નિરંજન શુદ્ધ આત્માકા. નિજ નિરંજન શુદ્ધ આત્માકા સમ્યક્ શ્રદ્ધા, જ્ઞાન, અનુષ્ઠાનરૂપ નિશ્ચય રત્નત્રય ધારક નિશ્ચય રત્નત્રયાત્મક નિર્વિકલ્પ સમાધિ, ઉસસે ઉત્પન્ન વીતરાગ સહજાનંદરૂપ સુખકી અનુભૂતિ માત્ર જિસકા લક્ષણ હૈ. સુખકી અનુભૂતિમાત્ર જિસકા લક્ષણ હૈ. આનંદકા અનુભવ હી જિસકા લક્ષણ હૈ. આહા..હા..! જયસેનાચાર્યકી ટીકા હૈ. જયસેનાચાર્યકી સંસ્કૃત ટીકા હૈ. દો-ચાર શબ્દ નહીં, પૂરી લાઈન હૈ.

નિર્વિકલ્પ, ઉસસે ઉત્પન્ન વીતરાગ શ્રદ્ધા, સુખકી અનુભૂતિમાત્ર જિસકા લક્ષણ. ઐસે સ્વસંવેદનજ્ઞાન દ્વારા. ઐસે સ્વસંવેદનજ્ઞાન દ્વારા. આહા..! સ્વસંવેદન-અપનેસે વેદનમેં આને યોગ્ય. ઐસા જાનને યોગ્ય, પ્રાપ્ત નામ હોને યોગ્ય. ઐસા ભરિત અવસ્થ. ક્યા કહતે હૈં? ભરિત અવસ્થ. પૂર્ણ ગુણસે મૈં ભરા હૂં. અવસ્થ-નિશ્ચય સ્થ ઐસે લેના. અવસ્થ યાની અવસ્થા નહીં લેના. ભરિત અવસ્થ. અનંત ગુણસે ભરા પડા મૈં હૂં. આહા..હા..! હૈ, પાઠ હૈ, હાં! ઈસમેં પાઠ હૈ. યહ તો ગુજરાતી પઢા. તીન જગહ પાઠ હૈ. આહાહા..!

મૈં ભરિત અવસ્થ. ભરિત અવસ્થાવાલા પરિપૂર્ણ. આહાહા..! મેરી શીલ દશા ભરી પડી હૈ. આહાહા..! મેરા સ્વભાવ હી શીલસ્વરૂપ હૈ. ઐસી ભાવના સમકિતી અપનેમેં અપને લિયે ભાતે હૈં ઔર સબ જીવકે લિયે ભાતે હૈં. ઐસી બાત હૈ. મૈં, રાગ-દ્વેષ-મોહ, ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, પાંચ ઈન્દ્રિયોંકા વિષય વ્યાપાર, મન-વચન-કાયાકા વ્યાપાર, ઉસસે રહિત હૂં. આહા..હા..! રહિત હૂં, વહ તો અપને લિયે કહા. લેકિન સબ આત્મા ઐસે હો, ઐસી ભાવના હૈ. ઐસી બાત હૈ યહાં. પાઠમેં ઐસા આયેગા.

ઈન્દ્રિયોંકા વ્યાપાર, મન-વચન-કાયાકા વ્યાપાર, ભાવકર્મ, દ્રવ્યકર્મ, નોકર્મ રહિત. ખ્યાતિ, પૂજા, લાભ એવં દૃષ્ટ, શ્રુત, અનુભૂત ભોગોંકી આકાંક્ષારૂપ. નિદાન, માયા,

મિથ્યાત્વ આદિ તીન શલ્ય રહિત. સર્વ વિભાવ પરિણામ રહિત શૂન્ય હૂં. મૈં તો શૂન્ય હૂં. તીનોં લોકમેં... અબ અંતિમ સાર આયા. ઈન તીનોં લોકમેં, તીનોં કાલમેં શુદ્ધ નિશ્ચયનયસે મૈં ઐસા હૂં તથાપિ સભી જીવ ઐસે હૈં. યહ સંસ્કૃત હૈ. યહ સંસ્કૃતમેં હૈ. ઈતને બોલ કહે ઐસા મૈં હૂં, પરંતુ સર્વ જીવ ઐસે હૈં. મુજે કોઈ જીવ અલ્પ નહીં દિખતે. આહાહા..! પર્યાયબુદ્ધિ જહાં ગઈ તો દ્રવ્યબુદ્ધિ હુઈ. તો સબ આત્માકો દ્રવ્ય સમાન દેખતે હૈં. સાધર્મી હૈં. દ્રવ્યસે સાધર્મી હૈ, પર્યાયકી ભૂલ, ઉસકી વહ જાને. આહા..હા..!

તીનોં કાલ, તીન લોકમેં શુદ્ધ નિશ્ચયનયસે સબ જીવ ઐસે હૈં. સબ જીવ ઐસે હૈં. આચાર્ય મહારાજ જયસેનાચાર્ય કહતે હૈં કિ, તુમ તો ઐસે હો, લેકિન સર્વ જીવ ઐસે હૈં. સબ ભગવાન ઉદાસીન મન-વચન-કાયાસે ભિન્ન હૈ. સહજાનંદકી મૂર્તિ હૈ. મન-વચન-કાયાસે સબ જીવ ભિન્ન હૈ. મન-વચન-કાયાકી ઔર કૃત-કારિત-અનુમોદનાસે નિરંતર ભાવના કર્તવ્ય. ઐસી ભાવના કરી. મૈં શુદ્ધ હૂં લેકિન સર્વ ભગવાન શુદ્ધ હૈ. ઐસી ભાવના કરની. બડા લેખ હૈ. ઈસકા ગુજરાતી બનાયા હૈ. બડા લેખ હૈ સંસ્કૃત ટીકામેં.

યહાં કહતે હૈં, '**हम...**' દસવાં બોલ. '**सबको सिद्धस्वरूप ही देखते हैं.**' ઈસ અપેક્ષાસે. આચાર્ય મહારાજકા તીન જગહ આધાર હૈ. બંધ અધિકાર પૂરા કરનેકે બાદ ભી સંસ્કૃતમેં અધિકાર હૈ. સર્વવિશુદ્ધજ્ઞાન અધિકારકે આખિરમેં સંસ્કૃતમેં હૈ ઔર પરમાત્મ પ્રકાશમેં આખિરમેં સંસ્કૃતમેં હૈ. ઈતને શબ્દ હૈં, દો-ચાર શબ્દ નહીં. મુજે તો નાટકમેંસે ચાર હી યાદ રહે. ચાર બોલ હૈ. બેટા! તૂ નિર્વિકલ્પોસી, ઉદાસીનોસી, સુદ્ધોસિ, બુદ્ધોસિ. આહાહા..! જ્ઞાનકા પિંડ હૈ, તૂ તો શુદ્ધ હૈ. ઐસા નાટકમેં કહતે થે. ૬૪કી સાલ. કિતને સાલ હુએ? નાટકમેં ઐસે બોલતે થે, વહ અભી સંપ્રદાયમેં બોલતે નહીં. એકાંત હૈ, નિશ્ચય હૈ (કહતે હૈં). અરે..! ભગવાન! સુન ન પ્રભુ! તેરેમેં શક્તિ પૂર્ણાનંદ ભરી હૈ.

વહ યહાં કહતે હૈં, દેખો! '**हम सबको सिद्धस्वरूप ही देखते हैं,...**' આહાહા..! સબ અંદર સિદ્ધસ્વરૂપી પ્રભુ (હૈ). એક સમયકી પર્યાયમેં, એક સમયકી પર્યાયમેં સંસાર હૈ. વસ્તુમેં સંસાર નહીં હૈ. વસ્તુમેં ઉદયભાવ યા કોઈ ભાવ નહીં હૈ. આહાહા..! '**हम सबको सिद्धस्वरूप ही...**' 'હી' શબ્દ પડા હૈ. સિદ્ધસ્વરૂપ હી. નિશ્ચય. દેખતે હૈં. '**हम तो सबको चैतन्य ही देख रहे हैं.**' આહાહા..! સબકો ચેતનસ્વરૂપ ભગવાન (દેખતે હૈં). યહ શરીર, મિટ્ટી નહીં, કર્મ ભી નહીં. કર્મવાલા આત્મા હૈ ઐસા હમ માનતે નહીં. કર્મ ભિન્ન હૈ, આત્મા ભિન્ન હૈ. કર્મ આત્માકો છૂતે નહીં, આત્મા કર્મકો

કભી તીન કાલમેં છૂતા નહીં. લોગ ચિલ્લાતે હૈં, કર્મસે હુઆ, કર્મસે હુઆ, કર્મસે હુઆ. સબ જૂઠ બાત હૈ. કર્મ આત્માકો છૂતે નહીં, ક્યોંકિ પરદ્રવ્ય હૈ. એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો કભી છૂતા નહીં. અરે..! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ! ઉસમેંસે હૈ. સંસ્કૃત ટીકા હૈ. આહા..!

'**હમ તો સબકો ચૈતન્ય હી દેખ રહે હૈં.**' 'હી' શબ્દ પડા હૈ, દેખો! પહલેમેં ભી 'હી' હૈ. '**હમ સબકો સિદ્ધસ્વરૂપ હી દેખતે હૈં,...**' એકાંત નિશ્ચય. સબકો, હમ તો સબકો નિશ્ચય હી દેખ રહે હૈં. '**હમ કિન્હીંકો રાગ-દ્વેષવાલે દેખતે હી નહીં.**' આહાહા..! દ્રવ્ય સ્વભાવમેં કોઈ રાગ-દ્વેષ હૈ હી નહીં. દ્રવ્ય સ્વભાવ પરિપૂર્ણ ભગવાન હૈ. આહાહા..! ઉસ દ્રવ્ય સ્વભાવમેં તો સિદ્ધપર્યાય ભી નહીં હૈ. સિદ્ધપર્યાય તો એક સમયકી પર્યાય હૈ. આહાહા..! ઔર આત્મા તો ઐસી અનંતી પર્યાયકા પિંડ હૈ. ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ! કઠિન બાત લગે.

દૂસરે જીવ, '**વે અપનેકો ભલે હી ચાહે જૈસા માનતે હોં, પરંતુ જિસે ચૈતન્ય-આત્મા પ્રકાશિત હુઆ...**' આહાહા..! જિસકો અંદરમેં ચૈતન્ય પ્રકાશિત હુઆ. ચૈતન્ય રાગસે ભિન્ન હોકર પ્રકાશિત હુઆ, વિકલ્પસે ભિન્ન હોકર નિર્વિકલ્પ હુઆ. સમયસારમેં તો વહાં તક કહા, ૧૪૨ ગાથા, મૈં જ્ઞાયક હૂં, વહ વિકલ્પ હૈ ઉસે છોડ દે. પુણ્ય-પાપકી બાત કો દૂર રહ ગઈ. ઐસા પાઠ હૈ. મૈં જ્ઞાયક હૂં, મૈં શુદ્ધ હૂં, ઐસા વિકલ્પ હૈ વહ રાગ હૈ. રાગ છોડ દે. જ્ઞાયકમેં વિકલ્પ-ફિકલ્પ હૈ નહીં. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ! આત્માકી બડી બાત હૈ. બડેકી બડી બાત હૈ. આહાહા..!

'**આત્મા પ્રકાશિત હુઆ ઉસે સબ ચૈતન્યમય હી ભાસિત હોતા હૈ.**' આહાહા..! બહુત સૂક્ષ્મ બાત હૈ. જિસને ચૈતન્ય સ્વરૂપ દેખા. અનુભવમેં આયા, વહ સબકો ચૈતન્યસ્વરૂપ દેખતા હૈ. વહ ભગવાન હૈ, વહ પરમાત્મા હૈ, પરમેશ્વર હૈ. પર્યાયમેં ભૂલ હૈ ઉસકો વહ જાને. ઉસકા નુકસાન ઉસકો હૈ. આહાહા..! દસવાં બોલ હુઆ. ૧૧વાં. વહ પ્રવચનસારકા હૈ. અપવાદ ઔર ઉત્સર્ગકા.

મુમુક્ષુઓં તથા જ્ઞાનિયોંકો અપવાદમાર્ગકા યા ઉત્સર્ગમાર્ગકા આગ્રહ નહીં હોતા, પરંતુ જિસસે અપને પરિણામમેં આગે બઢા જા સકે ઉસ માર્ગકો ગ્રહણ કરતે હૈં. કિન્તુ યદિ એકાંત ઉત્સર્ગ યા એકાંત અપવાદકી હઠ કરે તો ઉસે વસ્તુકે યથાર્થ સ્વરૂપકી ખબર નહીં હૈ. ૧૧.

'**મુમુક્ષુઓં તથા જ્ઞાનિયોંકો અપવાદમાર્ગકા યા ઉત્સર્ગમાર્ગકા આગ્રહ નહીં હોતા,...**' ક્યા કહતે હૈં? પ્રવચનસારમેં હૈ. મૈં ધ્યાનમેં હી રહૂં, ઐસા બહુત આગ્રહ કરેગા ઔર વિકલ્પ તો જ્ઞાનીકો ભી ઉઠતે હૈં. ઈસલિયે હઠ કરને જાયેગા તો વિકલ્પસે ભ્રષ્ટ હો જાયેગા. ધ્યાનમેં હૈ વહ ઉત્સર્ગમાર્ગ હૈ. ધ્યાનમેં રહ સકે નહીં, વિકલ્પ આયા વહ અપવાદમાર્ગ હૈ. ઈસલિયે ઉત્સર્ગ ઔર અપવાદકી મૈત્રી રખની. મૈત્રી યાની હૈ ઐસા જાનના. હૈ જરૂર રાગ. આહા..હા..! યહ પ્રવચનસારમેં હૈ. ઉસકી યહાં બાત હૈ. ઉત્સર્ગ ઔર અપવાદ... દેખો! '**જ્ઞાનિયોંકો અપવાદમાર્ગકા...**' અપવાદ યાની રાગ. રાગાદિ આતા હૈ. અંદર ધ્યાનમેં સ્થિર ન હો સકે, અંદર સ્થિર ન રહે તો રાગ દયા, દાન, ભક્તિ, વ્રત, પૂજાકા ભાવ આતા હૈ. લેકિન વહ ભાવ અવપાદમાર્ગ હૈ, ઉત્સર્ગમાર્ગ નહીં. ઉત્સર્ગમાર્ગ તો ઉસસે (વિકલ્પસે) છૂટકર અંદરમેં રમતા હૈ વહ ઉત્સર્ગમાર્ગ હૈ. યહ પ્રવચનસારમેં હૈ. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- ગ્રહણ-ત્યાગ હૈ હી નહીં.

ઉત્તર :- આહા..!

'**મુમુક્ષુઓંકો તથા જ્ઞાનિયોંકો અપવાદમાર્ગકા યા ઉત્સર્ગમાર્ગકા આગ્રહ નહીં હોતા,...**' મૈં ધ્યાનમેં હી રહૂં, ઐસા આગ્રહ ભી નહીં કરના. સમ્યગ્દર્શન હુઆ, જ્ઞાન હુઆ તો મૈં ધ્યાનમેં હી રહૂં, ઐસા આગ્રહ નહીં કરના. ક્યોંકિ વિકલ્પ આયેગા. તો દૃષ્ટિ વહાં રહેગી. દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર રહેગી, વિકલ્પ આયેગા અપવાદ. અપવાદકા ભી આગ્રહ નહીં કરના કિ મુજે વિકલ્પમેં હી રહના હૈ. ઐસા આગ્રહ નહીં હોના ચાહિયે. ઉસે છોડકર અંદરમેં જાના. આહાહા..!

પ્રવચનસાર. ઉત્સર્ગ ઔર અપવાદ દોનોં સાથમેં હૈ. સાધક હૈ ન, સાધક હૈ. અંતરમેં પૂર્ણતાકા સ્વરૂપ દૃષ્ટિ, અનુભવમેં આયા તો ઉસીમેં ધ્યાનમેં રહના, વહ તો ઉત્સર્ગમાર્ગ. ઉત્સર્ગ યાની મૂલ માર્ગ હૈ. લેકિન ઉસમેં રહ સકતા નહીં. દૃષ્ટિ વહાં રહે, દૃષ્ટિ વહાં દ્રવ્ય ઉપર હમેશા હૈ. દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પરસે હટતી નહીં. ફિર ભી અસ્થિરતાકા વિકલ્પ આતા હૈ વહ અપવાદ હૈ. ઉસમેં આગ્રહ નહીં કરના કિ વહ નહીં આયે. વિકલ્પ નહીં આયે. ઐસા આગ્રહ નહીં કરના. આહાહા..! સમજમેં આયા? સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! કહાની નહીં હૈ. યહ તો આત્માકી કથા હૈ. આહાહા..!

ભવભ્રમણ નહીં હો ઐસા વસ્તુ. ભવ કરે, એક કરે, દૂસરા કરે, ઐસા અનંત ભવ કરેગા. ભવ હી નહીં હો. યહાં ... અપને ઉત્સર્ગ માર્ગમેં તો ધ્યાનમેં હી રહના. લેકિન ઉસકા ભી આગ્રહ નહીં. છદ્મસ્થ હૈ તો રાગ આયેગા. તો ઉસકો અપવાદમેં આના ચાહિયે. અપવાદકા ભી આગ્રહ નહીં કિ રાગ આયા વહ ઠીક હૈ. વહ આગ્રહ

નહીં. વહાંસે નિકલકર ધ્યાનમેં જાના. આહા..હા..! ઉત્સર્ગ ઔર અપવાદ. આયા ન? આગ્રહ નહીં હોના (ચાહિયે).

'**પરંતુ જિસસે અપને પરિણામમેં આગે બઢા જા સકે...**' જિસ પરિણામસે આગે બઢા જા સકે વહ પરિણામ કરના. '**ઉસ માર્ગકો ગ્રહણ કરતે હૈં.**' દ્રવ્યકે આશ્રયસે, દ્રવ્ય નામ ચૈતન્ય ભગવાન, ઉસકે આશ્રયસે હી મોક્ષમાર્ગ હોગા. સ્વદ્રવ્યકે આશ્રયસે હી મોક્ષમાર્ગ હૈ. રાગાદિ પરદ્રવ્યકે આશ્રયસે મોક્ષમાર્ગ હૈ નહીં. આહાહા..! ભગવાન આત્મા ચૈતન્ય સ્વરૂપકે આશ્રયસે હી સચ્ચા મોક્ષમાર્ગ હોગા. પરંતુ ઉસકા એકદમ આગ્રહ નહીં કરના કિ મુજે ભાન હુઆ તો મૈં ઉસમેં હી રહુંગા. અસ્થિરતા આયેગી તબ વિકલ્પ-અપવાદ આયેગા. જાને. ઠીક હૈ ઐસે નહીં. વિકલ્પ આયે વહ ઠીક હૈ ઐસા નહીં. આવે ઉસકો જાને. તથાપિ આગ્રહ નહીં કરે કિ વિકલ્પ આને હી નહીં દેના. ઐસા આગ્રહ ભી નહીં. આહાહા..! '**ઉસ માર્ગકો ગ્રહણ કરતે હૈં.**'

'**કિન્તુ યદિ એકાંત ઉત્સર્ગ યા એકાંત અપવાદકી હઠ કરે...**' દેખા! ઐસા પાઠ હૈ પ્રવચનસારમેં. અંદર અકેલે ધ્યાનમેં હી રહૂં ઔર બાહર નહીં આઉં, ઐસી હઠ કરે તો ઐસે નહીં રહ સકેગા. છદ્મસ્થ હૈ, અલ્પજ્ઞ હૈ, પુરુષાર્થકી કમજોરી હૈ. તો અંદરમેં ધ્યાનમેં ઉત્સર્ગમેં નહીં રહ સકતા. અપવાદ-વિકલ્પ ભક્તિ આદિકા આતા હૈ. ઔર વિકલ્પકા ભી આગ્રહ નહીં કિ યહ હૈ તો ઠીક હૈ. ઐસા નહીં. મૈં અંદર સ્થિર નહીં હો સકતા હૂં, ઈસલિયે યહ વિકલ્પ આયા હૈ. લેકિન વિકલ્પ આયા હૈ તો હઠ નહીં કરના. હઠ નહીં કરનેકા અર્થ-વિકલ્પસે લાભ હૈ ઐસા માનના નહીં. આહાહા..! માર્ગ ઐસા હૈ. ઓહોહો..!

'**એકાંત ઉત્સર્ગ યા એકાંત અપવાદકી હઠ કરે તો ઉસે વસ્તુકે યથાર્થ સ્વરૂપકી હી ખબર નહીં હૈ.**' આહાહા..! ક્યોંકિ છદ્મસ્થકો એકરૂપ ધ્યાન સદા નહીં રહતા. એકરૂપ ધ્યાન સદા તો કેવલીકો રહતા હૈ. એકરૂપ ધ્યાન... વહ ભી પ્રશ્ન પ્રવચનસારમેં ઉઠા હૈ કિ પ્રભુ! કેવલીકો ધ્યાન કહાં હૈ? ઉનકો તો કેવલજ્ઞાન હો ગયા. ઐસા પ્રશ્ન હૈ. સંસ્કૃત ટીકા. પ્રભુ કેવલજ્ઞાનીકો આપ ધ્યાન કહતે હો. તો વે તો પૂર્ણ હો ગયે હૈં. તો જવાબ દિયા હૈ, વે આનંદકા ધ્યાન કરતે હૈં. અતીન્દ્રિય અનુભવ કરતે હૈં વહ આનંદકા ધ્યાન હૈ. ઐસા પાઠ પ્રવચનસારમેં હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદકા વેદન કરતે હૈં વહ ઉસકા ધ્યાન હૈ. નીચેકી દશામેં તો રાગ આયે બિના રહતા નહીં. આહાહા..! લેકિન રાગ ધર્મ હૈ, રાગ આયા તો ઠીક હુઆ, ઐસા જ્ઞાની માનતા નહીં. રાગકો કાલે નાગકે જૈસા દેખતે હૈં. ઈસમેં આગે હૈ. રાગ ઝહર હૈ. આયે બિના રહતા નહીં. જબતક કેવલજ્ઞાની ન હો અથવા જબતક શ્રેણી ન ચઢે, તબતક

રાગ આયે બિના રહતા નહીં. સમ્યગ્દૃષ્ટિ જ્ઞાની મુનિકો ભી. આહા..! મુનિકો ભી પંચ મહાવ્રતકા વિકલ્પ હૈ વહ રાગ હૈ. પંચ મહાવ્રત રાગ હૈ. આહાહા..! લેકિન આગ્રહ નહીં હૈ કિ ઈસ રાગસે કલ્યાણ હોગા. ઐસા નહીં. આહાહા..! અપને દ્રવ્યકા આશ્રય જિતના આશ્રય લિયા ઉતની શુદ્ધિ ઉત્પન્ન હુઈ. પૂર્ણ આશ્રય લિયા તો પૂર્ણ શુદ્ધિ હો ગઈ, કેવલજ્ઞાન (હો ગયા). કેવલજ્ઞાનીકો ફિર સ્વકા નયા આશ્રય લેના ઐસા હૈ નહીં. પૂર્ણ હો ગયા. કેવલજ્ઞાની હુઆ તો પૂર્ણ હો ગયા.

ઐસે યહાં કહતે હૈં કિ '**વસ્તુકે યથાર્થ સ્વરૂપકી હી ખબર નહીં હૈ.**' હઠ કરને જાયે અપવાદમેં વિકલ્પ આયે કિ મુજે ઈસમેં રહના હૈ, યહ ઠીક હૈ, ઉસે વસ્તુકી ખબર નહીં. ઔર અંદર હઠ કરને જાયે કિ મુજે અંદર હી રહના હૈ, તો છદ્મસ્થમેં શક્તિ તો હૈ નહીં, વિકલ્પ તો આયેગા. ઉસે ઐસે વસ્તુકી ખબર નહીં. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! માર્ગ થોડા સૂક્ષ્મ હૈ. આહાહા..! વીતરાગમાર્ગ...! આહાહા..! તીન લોકકે નાથ સર્વજ્ઞ ભગવાનકા વિરહ પડા. ભરતક્ષેત્રમેં પરમાત્મા રહે નહીં. પરમાત્મા રહે નહીં, પરંતુ પરમાત્મા હોનેકી શક્તિ રહી નહીં. ક્યા કહા? અરિહંત તો હૈ નહીં. લેકિન અરિહંત બનનેકી શક્તિ રહી નહીં. આહાહા..! ઐસે પંચમ કાલમેં ભી આત્માકા ભાન હો સકતા હૈ, વહ બાત કહતે હૈં. ઔર ઐસે પંચમ કાલમેં... શ્લોકમેં આયેગા. સમયસારમેં સંસ્કૃતમેં એક શ્લોક છે. ... ઉસમેં ટીકા હૈ. ટીકામેં (ઐસે લિયા હૈ), યહાં કદાચિત્ મોક્ષ નહીં જાયે, અભી કાલ ઐસા હૈ, તીન કાલમેં (-ભવમેં) જાયેગા, ઐસા પાઠ હૈ. આહાહા..! ક્યા કહા વહ?

મુમુક્ષુ :- પરમ અધ્યાત્મ તરંગિણી.

ઉત્તર :- હાં, ઉસમેં. નિકાલો. ઐસા પાઠ લિયા હૈ કિ જિસને આત્માકા સાધન કિયા, વહ તીન ભવમેં મોક્ષ જાયેગા. ઐસા લિખા હૈ. અમૃતચંદ્રાચાર્યકા શ્લોક હૈ. યહાં તો અનેક બાર (સ્વાધ્યાય) હો ગયા હૈ. ૭૮કે વર્ષસે પ્રારંભ કિયા હૈ. હમારી તો દુકાન થી. પાલેજમેં અભી ભી દુકાન હૈ ન. વહાં ભી મૈં તો શાસ્ત્ર હી પઢતા થા. લેકિન શ્વેતાંબરકે, શ્વેતાંબરકે. દશવૈકાલિક, ઉત્તરાધ્યયન.. દુકાન પર ધંધે પર બૈઠતા થા. લેકિન ભાગીદાર દુકાન પર બૈઠતે થે તો હમ અંદર શાસ્ત્ર પઢતે થે. ૧૮ વર્ષકી ઉમ્ર. અભી તો ૯૧ હુએ. યહાં લિખા હૈ, દેખો!

'...' ઉસકા શબ્દ સંસ્કૃત પાઠમેં ઐસા હૈ. જિસે યહ મોક્ષપંથ હૈ પંચમ કાલમેં ભી, વહ અચિરાત-અલ્પ કાલમેં મોક્ષ જાયેગા. પાઠ હૈ. '...' અચિરાત્કા ટીકાકારને અર્થ કિયા હૈ. અચિરાત્કા અર્થ-શીઘ્રમ્. '...' અથવા તીસરે ભવમેં. આહાહા..! સંસ્કૃત હૈ. .... સાક્ષાત્ પરમાત્મા ભવતિ ઈતિ. વહ તીસરે ભવમેં મોક્ષ જાયેગા. પંચમ આરામેં

મોક્ષ નહીં હૈ ઈસલિયે પુરુષાર્થ નહીં કરના ઐસા નહીં. તીસરે ભવમેં મોક્ષ જાયેગા, લિખા હૈ, સંસ્કૃત ટીકા હૈ. આહાહા..!

યહાં કહા, ૧૧ બોલ હો ગયે. ૧૨.

જિસે દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રગટ હુઈ ઉસકી દૃષ્ટિ અબ ચૈતન્યકે તલ પર હી લગી હૈ. ઉસમેં પરિણતિ એકમેક હો ગઈ હૈ. ચૈતન્ય-તલમેં હી સહજ દૃષ્ટિ હૈ. સ્વાનુભૂતિકે કાલમેં યા બાહર ઉપયોગ હો તબ ભી તલ પરસે દૃષ્ટિ નહીં હટતી, દૃષ્ટિ બાહર જાતી હી નહીં. જ્ઞાની ચૈતન્યકે પાતાલમેં પહુંચ ગયે હૈં; ગહરી-ગહરી ગુફામેં, બહુત ગહરાઈ તક પહુંચ ગયે હૈં; સાધનાકી સહજ દશા સાધી હુઈ હૈ. ૧૨.

'**જિસે દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રગટ હુઈ,...**' ક્યા કહતે હૈં? આત્મા જો દ્રવ્ય હૈ ત્રિકાલી, એક સમયકી પર્યાયકે પીછે પાતાલમેં, એક સમયકી પર્યાયકે પાતાલમેં-તલમેં. તલ યાની ધ્રુવ. પર્યાય હૈ વહ ધ્રુવ પર તિરતી હૈ. આહાહા..! વહ પહલે શ્લોકમેં આ ગયા હૈ. સમયસાર. સમયસારમેં પહલા (શ્લોક). પર્યાય ધ્રુવ પર તિરતી હૈ. ઉપર રહતી હૈ. પર્યાય ધ્રુવમેં પ્રવેશ નહીં કરતી. ઉપર રહતી હૈ. આહાહા..! વહ પર્યાય.. કહતે હૈં, જિસકો (પર્યાયદૃષ્ટિ) છૂટ ગઈ ઔર ધર્મ દૃષ્ટિ હુઈ. ત્રિકાલ દ્રવ્ય જ્ઞાયકભાવકી દૃષ્ટિ હુઈ. '**જિસે દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રગટ હુઈ ઉસકી દૃષ્ટિ અબ ચૈતન્યકે તલ પર હી લગી હૈ.**' યાની ક્યા કહતે હૈં? '**તલ પર હી લગી હૈ.**' પર્યાયકા લક્ષ્ય ધ્રુવ પર રહતા હૈ. ધ્રુવ તલ હૈ. પર્યાય ઉપર-ઉપર રહતી હૈ ઔર ધ્રુવ હૈ વહ ઉસકા તલ હૈ. પર્યાયકે નીચે તલ-ધ્રુવ રહા હૈ. આહાહા..!

જૈસે પાતાલ હોતા હૈ કિ નહીં? વૈસે યહાં પર્યાય ઉપર હૈ, પર્યાય અંદર કભી પ્રવેશ નહીં કરતી. આહા..! પર્યાય ઉપર રહતી હૈ. ચાહે કેવલજ્ઞાન હો તો ભી વહ ધ્રુવ પર રહતી હૈ, ધ્રુવમેં પ્રવેશ નહીં કરતી. યહ કહતે હૈં. '**જિસે દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રગટ હુઈ ઉસકી દૃષ્ટિ અબ ચૈતન્યકે તલ પર હી લગી હૈ.**' ચૈતન્યકા તલ યાની ધ્રુવ. આહાહા..! સમકિતીકી દૃષ્ટિ તલ પર હૈ. પાતાલ પર હૈ. પર્યાયકે પીછે ધ્રુવ પડા હૈ, ધ્રુવ પર દૃષ્ટિ હૈ. દૃષ્ટિ હૈ પર્યાય, દૃષ્ટિ હૈ પર્યાય લેકિન ઉસકા વિષય હૈ ધ્રુવ. આહાહા..! સમજમેં આયા? ઉસકા પાતાલ હૈ. તલ. પર્યાય ઉપર હૈ, ધ્રુવ ઉસકા તલ હૈ, તલ. જૈસે પાતાલમેં જાતે હૈં ન. અંદરમેં જાતે હૈં. આહાહા..!

'**ચૈતન્યકે તલ પર હી લગી હૈ. ઉસમેં પરિણતિ એકમેક હો ગઈ હૈ.**' સમકિતી

અપને આત્માકો રાગસે ભિન્ન જાનકર અપને જ્ઞાનમેં પરિણતિમેં લગા હૈ. જ્ઞાનમેં એકમેક હો ગયા હૈ. રાગ આતા હૈ લેકિન ભિન્ન રહતા હૈ. રાગ ઔર જ્ઞાન એક નહીં હો જાતે. ઐસી પરિણતિ હોતી હૈ. ઉપયોગ બાહર જાયે તો ભી (સ્વરૂપસે) દૃષ્ટિ નહીં હટતી. સમકિતીકા ઉપયોગ બાહર જાયે તો ભી અંદરકી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પરસે નહીં હટતી. ધ્રુવ પરસે દૃષ્ટિ નહીં હટતી. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- દૃષ્ટિ એકમેક હો ગયી માને દ્રવ્યમેં..

ઉત્તર :- પરિણતિ-પર્યાય ઉપર હૈ. દ્રવ્યકે ઉપર. ઉત્પાદ-વ્યય ઉપર હૈ, ધ્રુવ અંદર હૈ.

મુમુક્ષુ :- એકમેક હોતી હુઈ ભી એકમેક નહીં હુઈ..

ઉત્તર :- એકમેક નહીં હૈ. લેકિન પર્યાયમેં એકમેક હૈ ન. વહ તો પરસે જુદા કરના હો તો એકમેક હૈ. અંદર જુદા નહીં. વિશેષ આયેગા...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)